

Nr 146.

Av herr **Englund**, om överförande på ordinarie stat av den tredje granskningsmannabefattningen vid statens biografbyrå.

I 1927 års statsverksproposition har under åttonde huvudtiteln lit. K. folkbildningsåtgärder i övrigt, paragraf 12, vederbörande departementschef till riksdagen framställt proposition om försättande av statens biografbyrå på ordinarie stat. Redan två gånger tidigare, nämligen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 aug. 1923 och den 31 aug. 1924, har föreståndaren för statens biografbyrå hemställt om förstатligande av det officiella organet för filmgranskningen i Sverige med i huvudsak likalydande motivering. I bägge dessa fall har såväl statskontoret som Kungl. Maj:t förklarat sig anse, att tidpunkten för en dylik åtgärd ännu ej kommit.

På den förnyade framställning i berörda syfte, som från samma håll nu gjorts, har statskontoret i ett utlåtande av den 25 sept. 1926 gjort gällande, att statskontoret, efter den utredning, som förebragts angående ökningen av byråns verksamhet under åren 1919—1922 och som visats vara icke en tillfällig, av efterkrigsförhållandena framkallad företeelse utan en permanent, alltjämt fortgående stegring, med frånfallande av sin tidigare uttalade ståndpunkt, nu håller före, att tidpunkten för nämnda byrås försättande å ordinarie stat vore inne.

I sin proposition till årets riksdag har nu även departementschefen anslutit sig till denna statskontorets mening och med åberopande av de skäl, som på ett övertygande sätt framställts av föreståndaren för statens biografbyrå, ansett sig böra förorda, att nämnda byrå från och med den 1 juli 1927 uppföres å ordinarie stat. Såsom det tyngst vägande skälet för denna sin proposition framhåller departementschefen, att de senare årens snabba utveckling inom filmindustrin numera torde få anses hava stabiliserats, i följd varav man torde i stort sett kunna räkna med ett relativt konstant arbetsmaterial och ett därav betingat stadigvarande personalbehov hos den granskande statsmyndigheten. Av de skäl, som föreståndaren för statens biografbyrå i sina olika skrivelser andragit och som nu av departementschefen åberopas som motivering för nämnda byrås placering på ordinarie stat, torde särskilt följande böra framhåvas. Föreståndaren påpekar, att statens biografbyrå genom sin verksamhet fyller ett behov, minst lika konstant som de behov, vilka tillgodoses av många andra ämbetsverk, varför alla skäl tala för att giva nämnda organ för den statliga filmgranskningen en fastare ställning och därigenom bereda

utövarna av berörda granskning den mera betryggade ställning, som med hänsyn till deras ytterst grannliga värv måste betecknas såsom i högsta grad önskvärd. Såsom ett belysande exempel på vad denna filmgranskning för den andliga folkhälsan innebär, anför föreståndaren i sin skrivelse till Kungl. Maj:t av den 31 aug. 1926 bl. a. följande. "Kvantiteten av under 1925 av byrån helt förbjudna film (alla klipp ur tillåtna filmer oräknade) uppgick till nära 7 svenska mil. Givet är, att därest granskningsmyndigheten ej funnits, icke allenast dessa sju svenska mil skadlig film skulle ha uppspelats i Sverige utan att en mängd av de nu förbjudna filmerna såsom tillåtna skulle dragit med sig likaledes tillåtna kopior. Det är därför lågt räknat, om man anslår förbudseffektiviteten under 1925 att inbegripa 20 svenska mil; en dubbelt så stor siffra vore måhända riktigare. Vad detta ur social synpunkt betyder, behöver icke närmare framhållas."

Föreståndarens hemställan utmynnar i en begäran, att *hela* den vid byrån anställda personalen måtte överföras till ordinarie stat, enär den för filmgranskningens jämna, likformiga utövande visat sig oundgängligen behövlig.

I sitt utlåtande av den 25 sept. 1926 har statskontoret ansett sig böra tillstyrka denna föreståndarens hemställan i övrigt men funnit sig böra ifrågasätta, huruvida av de tre granskningsmännen någon mer än föreståndaren lämpligen borde beredas ordinarie anställning. Att föreståndaren, som också har att fungera som granskningsman, skulle erhålla ordinarie ställning, motiverar statskontoret därmed, att denne har en avsevärd rent administrativ funktion att fylla och att det torde böra ingå i hans åligganden att övervaka, att lämplig kontinuitet upprätthålles vid utövandet av filmgranskningen. I anledning av vad sålunda framhållits förordar statskontoret, att de bägge övriga ordinarie granskningsmännen åtminstone tillsvidare tillsättas på förordnande, varvid deras tjänster lämpligen kunde likställas med vissa extra befattningar med arvode på stat (enligt § 1 av kungörelsen den 29 juni 1925 nr 356).

Denna sålunda av statskontoret framkastade principfråga, vilken ju i en högst väsentlig punkt reducerar föreståndarens gjorda hemställan om hela biografbyråns förstatligande, upptages ej alls till behandling i departementschefens proposition till årets riksdag. Denna statskontorets principståndpunkt, i sig själv värd allt beaktande, ej minst från filmproducenternas, ja hela biografaffärens synpunkt, torde svårligen kunna bringas i samklang med departementschefens nu framlagda proposition.

Som den viktigaste synpunkten i fråga om filmgranskningen framhåller departementschefen nödvändigheten att erhålla därtill lämpliga personer. "Betydelsen härav kan icke nog understrykas; hela granskningsverksamhetens resultat beror uteslutande på dessa personers omdömesförmåga och kvalifikationer i övrigt. Om den filmgranskande verksamheten i Sverige kan uppvisa goda resultat, är detta att hänföra till det samvetsgranna och kloka sätt, varpå granskningsmännen fyllt sin uppgift. Av stor betydelse härvidlag är jämväl

kontinuiteten i arbetet: alltför täta ombyten av granskningsmän äro icke lämpliga. För att till granskningsmän förvärva de lämpligaste personerna och få dem att kvarstanna, är givetvis god avlöning av betydelse, men av icke mindre vikt är, att de beredas en fast anställning, d. v. s. ordinarie tjänst med därtill hörande pensionsrätt. Vad här sagts gäller närmast granskningsmännen, men det torde även i tillämpliga delar äga sin giltighet i avseende på övrig vid biografbyrån tjänstgörande personal.”

Något längre fram i sin proposition yttrar departementschefen följande: ”Vad den egentliga granskningspersonalen beträffar, skulle man i anslutning till det sagda vara böjd förordna ett uppförande å ordinarie stat av samtliga tre granskningsmän, ej minst om man räknar med en konstant tillströmning till byrån av filmmaterial i den utsträckning, som nu äger rum. För att emellertid försäkra sig gentemot eventuella fluktuationer i filmtillförseln och ej vid byrån fast binda större personal än vad som är oundgängligen nödvändig, synes mig försiktigheten bjuda att, åtminstone till en början, räkna med endast två å ordinarie stat uppförda granskningsmän och låta avlöningen till den tredje granskningsmannen utgå i form av arvode från anslaget till övriga utgifter för byrån.”

I enlighet härmed yrkar departementschefen i sin till riksdagen avlåtna proposition, att den nuvarande föreståndaren under titeln ”chef, tillika granskningsman” uppföres på ordinarie stat med lön i enlighet med lönegrad B 29 samt att endast en av de bägge återstående granskningsmännen överföres till ordinarie stat med lön efter lönegrad B 26. Vad beträffar den nuvarande tjänsten som ordinarie granskningsman, vars uppförande å ordinarie stat departementschefen ansett böra tillsvidare anstå, föreslås en avlöning efter B 25. Hela den övriga till statens biografbyrå knutna personalen med daglig tjänstgöringsskyldighet: en kassörska, en kontorist jämte tre maskinister skulle enligt propositionen överföras till ordinarie stat med dem tillkommande löner och pensionsförmåner.

Undertecknad, som för sin del funnit åtskilliga skäl tala för den av statskontoret föreslagna anordningen, enligt vilken granskningsmannabefattningarna skulle tillsättas på förordnande, exempelvis på 5 år i sänder, och likställas med de av statskontoret omnämnda extra befattningar med arvode å stat, skulle helst ha velat utforma denna motion i enlighet med nämnda principståndpunkt. Enär departementschefen emellertid ställt sig bestämt avvisande till en dylik, av statskontoret formulerad princip, skall jag f. n. inskränka mig till att något närmare skärskåda en särskild punkt i den kungl. propositionen angående statens biografbyrås placering å ordinarie stat. Det starkaste skälet för nämnda byrås förstatligande är, som från alla håll betonats, insikten om dess behöfliga permanens, vilket ju grundar sig på den år från år alltjämt stigande filmtillförsel, varom den i propositionen meddelade statistiken ger övertygande bevis. Det finns icke någon i dessa frågor verkligt *initierad*, som anser, att detta förhållande under överskådlig tid kommer att ändras. Ej ens, om en skälig, ur

flera synpunkter önskvärd beskattning av utländska filmproducenters till vårt land införda alster skulle komma till stånd, till förbättrande av den allmänna filmnivån och till bättnad för den inhemska filminspelningen, torde inga som helst farhågor för en *nedgång* i den nuvarande tillförseln av filmer vara motiverade. Men om så är, synes mig ett särskilt yrkande i den kungl. propositionen, vilket förestavas av en säkerligen överdriven försiktighet, här böra närmare belysas, för att riksdagen måtte bliva i tillfälle att, därest propositionen i övrigt av riksdagen i föreslagen form bifalles, kunna undanröja en enligt min uppfattning mindre lycklig anordning. Jag åsyftar härmed propositionens yrkande, att den tredje granskningsmannabefattningen, i motsats till föreståndarens hemställan och ej heller i enlighet med statskontorets mening — enär statskontoret *likställer* den *andra* och den *tredje* granskningsmannabefattningarna — skulle kvarhållas på extra stat. Gentemot ett dylikt yrkande vill jag på det starkaste betona, att, om man överhuvud motiverar statens biografbyrås överförande på ordinarie stat med det faktum för ögonen, att filmtillförseln ökats och alltjämt ökas i jämn stegring, så måste man från samma faktum kunna hämta tillfyllestgörande skäl för att försätta alla de tre granskningsmannabefattningarna på ordinarie stat. Fortgår stegringen av filmtillförseln i samma proportion, och alla tecken tyda härpå, så torde det blott vara en tidsfråga, när organet för den statliga filmgranskningen ytterligare kräver komplettering.

Skulle riksdagens beslut i denna punkt fattas i *fullständig* anslutning till den framlagda propositionen, bleve resultatet ofrånkomligen, att innehavaren av den tredje granskningsmannabefattningen, som alltifrån 1921 års början i fråga om granskningsarbetets art och avlöning varit *jämställd* med de övriga, finge sin ställning högst kännbart försämrad i förhållande till *alla* de övriga vid statens biografbyrå tjänstgörande. Dels komme han icke i åtnjutande av den fastare ställning, som biografbyråns föreståndare med skäl finner särdeles önskvärd och vars moraliska betydelse för utövarna av den statliga filmgranskningen denne i sin hemställan till Kungl. Maj:t med all rätt framhäver, dels försättes han i en svagare löneklass än den *andre* granskningsmannen och slutligen komme han ej heller i åtnjutande av pension.

I närmaste anslutning till departementschefens yttrande i propositionens motivering: "För att till granskningsmän förvärva de lämpligaste personerna och *få dem att kvarstanna* är givetvis god avlöning av betydelse, men av icke mindre vikt är, att de beredas en fast anställning, d. v. s. ordinarie tjänst med därtill hörande pensionsrätt" synes det mig vara synnerligen välbetänkt att, i enlighet med föreståndarens för statens biografbyrå gjorda hemställan, jämväl åt innehavaren av den tredje granskningsmannabefattningen, som sedan mer än sju år tillbaka för filmgranskningens jämna, likformiga utövande varit oundgängligen behöflig, bereda samma fasta, betryggande ställning, som i den kungl. propositionen äskas för hans kolleger.

I anslutning till den här förebragta motiveringen hemställas,

att riksdagen måtte besluta, att den tredje granskningsmannabefattningen vid statens biografbyrå — som i den föreliggande kungl. propositionen angående överförandet på ordinarie stat kvarhållits på extra stat, medan de bägge övriga överflyttats på ordinarie — ävenledes placeras på samma ordinarie stat, samt

att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget för genomförandet av nämnda förstatligande ökas med för det i motionen gjorda tilläggsyrkandet erforderliga beloppet.

Stockholm den 21 januari 1927.

Ivar Englund.
